

Posudek magisterské diplomové práce

Alice Urbanová, Řecké kulinářské umění

Jádrum diplomové práce A. Urbanové je shromáždění a posouzení dochovaných údajů o řeckých kuchařských knihách od nejstarších svědectví po císařskou dobu s přihlédnutím k dalším spisům, které se zabývají jídlem a stravováním. V 1. kapitole nejprve autorka podala přehled nejdůležitějších antických literárních pramenů, které nám poskytují informace o daném tématu, a poukázala na úskalí spojená s jejich interpretací. Připojila rovněž přehled použité sekundární literatury. Vlastní výklad autorka rozdělila z hlediska literární formy na díla prozaická a básnická. Nejprve v chronologickém sledu podala přehled dostupných zpráv o kuchařských knihách a jejich autorech, poté se zabývala speciálními pojednáními (o pečivu aj.) a dietetickými spisy řeckých lékařů (3. kap.). Ve druhém oddíle věnovaném veršovaným zpracováním kulinářských námětů přiblížila autory, kteří se věnovali tématu hostiny či se snažili čtenáře poučit o různých druzích potravin a o jejich přípravě. Často měla tato díla parodický charakter (4. kap.). Výklad o kulinářských spisech autorka zasadila do širšího rámce (2. kap.), v němž podala stručný přehled náboženských a společenských aspektů stravování. Stručně rovněž charakterizovala jednotlivé druhy potravin (obiloviny, maso atd.). Důležitou součástí práce je spolehlivý český překlad čtyř ukázek kulinářských textů, které nám ve svém díle *Deipnosophistai* uchoval autor císařské doby Athénaios. Ukázky, do češtiny přeložené poprvé, přinášejí text originálu, překlad i komentář vysvětlující jednotlivé pojmy a věcné problémy. Nedílnou součástí práce jsou rovněž české a anglické shrnutí a seznam pramenů a sekundární literatury.

Celkově je možno konstatovat, že se A. Urbanové podařilo zadané téma zpracovat na adekvátní úrovni, což se týká zejména přehledu dochovaných svědectví o různých ztvárněních kulinářských námětů v řecké literatuře. Zde prokázala důkladnou znalost pramenů, které kriticky posuzuje, i sekundární literatury, z níž čerpala rovněž řadu cenných informací o kontextu dochovaných antických svědectví. Autorka podala nejen vyčerpávající přehled autorů, kteří se ve sledovaném období zabývali různými aspekty kulinářského umění (stranou ponechala svědectví v attické komedii), ale rovněž jejich dílo zasadila do historického kontextu doby, v níž vznikla, a také se jím zabývala z hlediska žánrového zařazení v rámci řecké literatury (to platí zejména pro básnické skladby). Výklad ve 2. kapitole, který hlavní téma zasazuje do širších souvislostí, se přirozeně omezuje jen na základní přehled nejdůležitějších informací, přesto by však bylo na místě jej poněkud rozšířit. To se týká

zejména oddílu 2.3 o složení stravy, v němž výklad o některých druzích potravin je relativně podrobný, např. o obilovinách či mase), o jiných naopak jen velmi stručný, např. o luštěninách, ovoci a zelenině. Výklad by v těchto případech bylo vhodné doplnit podrobnějšími údaji o původu těchto plodin, o jejich rozšíření apod. Kromě toho zde vůbec chybí zmínka o některých důležitých složkách stravy (zvl. sůl, sladidla, vejce).

K obsahu i formě diplomové práce lze vznést různé drobné připomínky, z nichž uvádím následující. V přehledu sekundární literatury autorka soudí (s. 13), že se Dalby ve své encyklopedii „dopouští až příliš jednoznačných soudů“. Toto tvrzení by bylo vhodné v poznámce doložit konkrétními příklady. Vyprávění o vyhnání kuchaře Mithaika ze Sparty, doložené u rétora císařské doby Maxima z Tyru, má výrazně anekdotický charakter, a lze ho proto jako historický doklad brát jen s výhradou (s. 19 a 33). Na str. 34 (spolu s pozn. 93) v překladu z Athénaia o kuchařském umění je spojení *tois tychúsi tón eleutherón* tlumočeno jako „(nehodí se) pro nejlepší ze svobodných“, správně má být „pro kohokoli, kdo se namane“. V překladu 1. ukázky z Athénaia (s. 68) by asi vzhledem ke kontextu bylo vhodnější výraz *alfiton* překládat jako „ječná mouka“, a nikoli jako „ječné kroupy“. V komentáři ke 3. ukázce (s. 78) by bylo kromě vysvětlení pojmu *splanchna* bylo dobré vyložit i pojem *enteron* a vzájemný vztah obou pojmů.

V textu diplomové práce lze objevit i některé formální nedostatky, z nichž je třeba upozornit především na nedůslednosti v označování kvantity vokálů v řeckých jménech a pojmech (s. 58: správně má být *Hippónion*) a na celkem řídké nesprávné tvary a chyby ve skloňování (*Lokroi Epizefyroi, Midasovi*). V některých případech chybějí odkazy na prameny či sekundární literaturu (např. na str. 12 ke komedii a Platónovi; na str. 38 v případě Chairefóna, zde je i chybně uvedeno jméno parazita, správně má být *Kyrébiónovi*). Na str. 34 v pozn. 95 není patrné, že Kaibel je vydavatelem Athénaiova díla, neboť v seznamu pramenů (s. 82) není v údaji jako vydavatel uveden. V případě Galénova spisku *O dietě způsobující hubnutí* by bylo vhodné upozornit na jeho český překlad E. Svobodové. V seznamu pramenů objevíme v případě básníka Anania pouze český překlad, a nikoli odkaz na vydání řeckého originálu (kupř. E. Diehl).

Závěrem lze o diplomové práci A. Urbanové konstatovat, že i přes výše uvedené připomínky splňuje požadavky kladené na zpracování diplomové práce, a lze ji tudíž doporučit jako podklad k obhajobě. S výhradou navrhuji klasifikaci výborně.

